

Chính trị và an ninh thế giới năm 2017: Những chuyển dịch chiến lược và tác động

NGHIÊM TUẤN HÙNG*

***Tóm tắt:** Trong năm 2017, Mỹ và châu Âu tập trung vào vấn đề đối nội. Tổng thống Trump dành rất nhiều thời gian cho vấn đề trong nước nên chính sách đối ngoại của Mỹ chưa được định hình thật sự rõ nét, ngoài quan điểm xét lại các thỏa thuận quốc tế. EU đang gặp nhiều thách thức nên chiến lược đối ngoại của họ có phần mờ nhạt. Điều đó tạo ra sự khuyến khích đối với Nga và Trung Quốc trong mở rộng địa bàn và ảnh hưởng chiến lược. Một chủ thể quan trọng khác là Nhật Bản tiếp tục theo đuổi chính sách ngoại giao tham vọng. Xung đột vẫn xảy ra ở nhiều nơi, với nhiều cấp độ. Sự quan tâm của Mỹ và EU dành cho xung đột ở Syria và Ukraina đã giảm. Can dự vào vấn đề tranh chấp lãnh thổ, chủ quyền chưa bao giờ là ưu tiên hàng đầu của Mỹ. Bên cạnh đó, chủ nghĩa khủng bố vẫn sẽ tiếp tục là thách thức đối với an ninh của các nước phương Tây, và đặc biệt là Trung Đông, nơi những mâu thuẫn lâu đời giữa các phe phái Hồi giáo chỉ chờ dịp bùng phát.*

***Từ khóa:** chính sách đối ngoại, chiến lược, xung đột, khủng bố, Mỹ, EU, Nga, Trung Quốc.*

Các cường quốc chính là chủ thể tạo ra những chuyển dịch chiến lược mà theo đó, các quốc gia và chủ thể khác trong hệ thống quốc tế phải di chuyển theo. Trong năm 2017, Mỹ và châu Âu tập trung vào vấn đề đối nội nên chiến lược đối ngoại của họ có phần mờ nhạt. Điều đó tạo ra sự khuyến khích đối với Nga và Trung Quốc trong mở rộng địa bàn và ảnh hưởng chiến lược. Những chuyển dịch chiến lược mà các cường quốc tạo ra đã tác động tới một số vấn đề an ninh quốc tế đáng chú ý:

1. Mỹ và châu Âu tập trung giải quyết các vấn đề nội bộ

Thắng lợi của ông Donald J. Trump cùng phe Cộng hòa trong cuộc bầu cử tổng thống và quốc hội Mỹ năm 2016 là bất ngờ và tuyệt đối. Barack Obama đã ví Donald Trump như một người đồng đội trong cuộc thi chạy tiếp sức nhưng thực tế Obama sẽ rời Nhà Trắng, để lại di sản của 8 năm với nhiều thành công vào tay một người quyết tâm sẽ xóa sạch những thành tựu đó. Trong gần một năm sau khi lên nắm quyền, ông Donald Trump dường như tập trung nhiều hơn vào việc

*Viện Kinh tế và Chính trị Thế giới

xây dựng đội ngũ và giải quyết những vấn đề đối nội mà ông cho rằng người tiền nhiệm Obama đã sai lầm. Trong vấn đề đối nội, Tổng thống Donald Trump vướng vào một loạt vấn đề từ bảo hiểm y tế, vấn đề cấm nhập cảnh với người từ 7 nước Hồi giáo, vấn đề Nga can dự vào bầu cử, cuộc điều tra vì sa thải giám đốc FBI Robert Mueller, người tuyên bố nắm trong tay những bằng chứng về sự liên hệ giữa tổng thống và các đối tác Nga.

Về đối ngoại, kể từ khi nhậm chức đến gần hết năm 2017, quan điểm “nước Mỹ trên hết” được viết vắn tắt trên website của Nhà Trắng là minh chứng cho đường lối đối ngoại theo hướng dân tộc chủ nghĩa, dân túy. Nội các của Tổng thống Trump đang “tập trung vào lợi ích và an ninh của nước Mỹ” và tìm kiếm “hòa bình bằng sức mạnh”. Ưu tiên tối cao của chính sách này là chiến đấu chống lại “các nhóm Hồi giáo khủng bố cực đoan”. Bằng những hoạt động quân sự và sáng kiến cứng rắn, Mỹ quyết tiêu diệt và đánh bại những nhóm cực đoan này, cắt nguồn cung tài chính, mở rộng mạng lưới chia sẻ thông tin tình báo và can dự vào chiến tranh mạng. Thêm nữa, chính quyền Trump hướng tới việc tái xây dựng quân đội Mỹ và giành lại “ưu thế quân sự”. Và cuối cùng, chính quyền Trump muốn xóa bỏ những “thỏa thuận thương mại lỗi thời của quá khứ” và đàm phán những hiệp định thương mại mới mà sẽ “đặt người lao động và doanh nghiệp Mỹ” lên trước “lợi ích của người trong cuộc và tầng lớp thượng lưu ở Washington”¹. Hãy lưu ý rằng “nước Mỹ trên hết” không đã động một chút nào tới đồng minh lẫn kẻ đối lập với nước Mỹ. Không một từ nào về Trung Quốc, không một từ nào về Nga, cũng chẳng có từ nào về NATO hay thậm chí Triều Tiên cùng vấn đề phổ biến hạt nhân cũng không được nhắc đến.

Dấu ấn cá nhân của Tổng thống Trump đặt lên chính sách ngoại giao của Mỹ là rất mạnh, đó

chính là quan điểm đánh giá lại và rút khỏi những thỏa thuận quốc tế mà các đời Tổng thống Mỹ khác cố gắng xây dựng và bảo vệ. Trên trang twitter cá nhân, Richard Haass, Chủ tịch Hội đồng Quan hệ đối ngoại Mỹ đã tóm tắt chính sách đối ngoại của Trump bằng cụm từ “Học thuyết rút lui”². Tháng 10/2017, Mỹ đã tuyên bố rút khỏi UNESCO, tổ chức thuộc Liên hiệp quốc mà Mỹ đã góp tay thành lập sau Chiến tranh Thế giới thứ hai. Theo Thông cáo báo chí từ Bộ Ngoại giao Mỹ, quyết định này được đưa ra vì những vấn đề tài chính bị cáo buộc vi phạm cùng nhu cầu cải tổ tổ chức này, bên cạnh đó là tình thân chống Israel của UNESCO. Tin tức này đã gây bất ngờ cho các nhà quan sát. Trước khi rút khỏi UNESCO, ông Trump đã chấm dứt sự tham gia của Mỹ vào TPP – thỏa thuận thương mại khổng lồ với 11 nước đàm phán khác – và Hiệp định Paris về biến đổi khí hậu. Hiệp định NAFTA, một thỏa thuận thương mại với Mexico và Canada, có thể cũng sớm được xem xét lại³. Ông Trump cũng nói rất tiêu cực về những thỏa thuận hay tổ chức quốc tế khác, bao gồm cả NATO, hiệp định thương mại với Hàn Quốc và hiệp ước hạt nhân với Nga. Trong khi đó, đúng như tuyên bố từ trước khi nhậm chức, Tổng thống Mỹ Trump đã khơi dậy vấn đề hạt nhân Iran bằng tuyên bố xem xét lại thỏa thuận hạt nhân lịch sử mà Iran cùng các cường quốc phương Tây đạt được năm 2015. Rồi bỏ hay rút khỏi các thỏa thuận quốc tế là phù hợp với tinh thần mà Tổng thống Trump áp đặt lên chính sách đối ngoại của mình. Có thể lập luận rằng trên thực tế, chính sách của Tổng thống Trump là rút khỏi những thỏa thuận quốc tế ngay khi có thể.

Sau gần một năm cầm quyền của Tổng thống Trump, một dạng thức chiến lược ngoại giao mới được hình thành. Trước tiên, tháng 11/2017, trong Hội nghị thượng đỉnh APEC được tổ chức tại Việt Nam, Tổng thống Mỹ Donald Trump

¹ The White House (2017): American First Foreign Policy, <<https://www.whitehouse.gov/america-first-foreign-policy>>

² <https://www.twitter.com/richardhaass/status/918471381511229440>

³ Condon, George (2017): “Trump’s withdrawal strategy”, National Journal, <<https://www.tribunecontentagency.com/article/trumps-withdrawal-strategy/>>

mình với châu Á khi đề cập tới khái niệm Ấn Độ - Thái Bình Dương tự do và rộng mở. Có vẻ như ông Trump muốn thực hiện chính sách châu Á theo cách của mình hoặc muốn tránh thuật ngữ “xoay trục” hay “thế kỷ Thái Bình Dương” của chính quyền tiền nhiệm. Từ năm 2007, Thủ tướng Nhật Bản Abe đã lên kế hoạch cho một tư giác an ninh nhằm đảm bảo an ninh hàng hải từ Ấn Độ Dương đến Tây Thái Bình Dương⁴. Tiếp đó, ngày 18/12/2017, chính quyền Donald Trump đã chính thức công bố Chiến lược An ninh quốc gia (NSS). NSS đầu tiên của chính quyền Trump đã giúp quan điểm “Nước Mỹ trên hết” sắc sảo hơn một chút về mặt lý thuyết. Chiến lược này vẫn giữ vững mục đích cơ bản mà chính sách đối ngoại của Mỹ hướng tới: Duy trì vai trò áp đảo trong cuộc cạnh tranh quyền lực (nếu không muốn nói là lãnh đạo). Bên cạnh đó, NSS cũng chứa đựng quan điểm mang tính một mất một còn theo kiểu trò chơi có tổng bằng 0 trong kinh tế và thương mại. Về cơ bản, NSS đặt ra ba vấn đề, thách thức lớn mà nước Mỹ phải giải quyết. Về những mối đe dọa chiến lược lâu dài, đó là những cường quốc xét lại như Nga và Trung Quốc, hai nước có thể được coi như những kẻ thách thức chính đối với vị thế siêu cường của Mỹ, dù cho Tổng thống Trump nhìn chung có quan hệ cá nhân tốt với Chủ tịch Trung Quốc và Tổng thống Nga. Sau hai nhân vật được coi quyền lực lớn kể trên, có hai thách thức lớn nữa cho nước Mỹ: Hai quốc gia “cứng đầu” là Bắc Triều Tiên và Iran, cùng những nhóm/chủ thể cực đoan, khủng bố⁵. Tuy nhiên, với thời điểm công bố vào cuối năm như vậy, những tác động từ khái niệm Ấn Độ - Thái Bình Dương và chiến lược NSS chủ yếu sẽ đến vào năm 2018.

Về phần Liên minh châu Âu (EU), tiến trình nhất thể hóa châu Âu đang gặp vấn đề trực trặc trong năm kỷ niệm 60 năm thành lập tổ chức này. Không thể phủ nhận những thành tựu mà EU đã

đạt được nhưng rõ ràng EU đang đứng trước những thách thức lớn để tiếp tục duy trì và phát triển thể chế hội nhập được ngợi ca là sâu và rộng nhất thế giới. Chưa bao giờ EU gặp khủng hoảng nghiêm trọng và chịu sức ép mang tính “sống còn” như hiện nay. Vấn đề của EU nằm ở ba điểm sau đây:

Thứ nhất, sau khi kết nạp thêm những thành viên mới, số lượng thành viên EU tăng lên và khoảng cách phát triển giữa các nước thành viên cũ và mới là rất lớn. Do trình độ phát triển không đều nhau nên đã xuất hiện những mâu thuẫn về quyền lợi và nghĩa vụ. Khi có vấn đề chung, rất khó để 28 nước thành viên cùng đồng thuận về một giải pháp dung hòa lợi ích. Hai cuộc khủng hoảng di cư – tị nạn và trước đó là khủng hoảng nợ công Hy Lạp đã cho thấy rõ điều này.

Thách thức *thứ hai* là cơn bão của chủ nghĩa dân túy, tinh thần dân tộc mang theo xu hướng ly khai. Các chính đảng dân túy cực hữu đánh vào tâm lý của những cử tri vốn đã chán ngấy với nền chính trị cũ kỹ. Trong khủng hoảng của EU, các cử tri lại bị tác động bởi những phong trào chính trị sử dụng chủ nghĩa dân túy và tinh thần dân tộc vốn chỉ tập trung vào một số vấn đề cụ thể như di cư, kinh tế khó khăn, hay bất cứ vấn đề nào mà họ có thể đổ lỗi cho EU. Ở nhiều nước châu Âu, bao gồm Đức, Pháp và Anh, Hà Lan, những đảng phái cực hữu đang phê phán gay gắt các chính phủ, tuyên bố các chính đảng truyền thống giống như “những kẻ đi buôn lỗi thời” đang trượt dốc và lời nói không đi với việc làm. Trong những cuộc bầu cử ở Hà Lan, Pháp và Đức năm 2017, có thể thấy các đảng cực hữu, dân túy đã giành được những thành công nhất định, thu hút được sự ủng hộ của khá nhiều cử tri. Việc những người ủng hộ hội nhập châu Âu thờ phào sau những cuộc bầu cử trên phần nào đó cho thấy họ thực sự lo lắng trước các đảng phái dân túy. Kết quả cuối cùng của các cuộc bầu cử kể trên cho

⁴ Medcalf, Rory (2013): “Shinzo Abe’s strategic diamond”, *the Diplomat*, <http://www.thediplomat.com/flashpoints-blog/2013/01/15/shinzo-abes-strategic-diamond>

⁵ The White House (2017): *National Security Strategy of the United States of America*, <<https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>>, pp. 25.

thấy các đảng dân túy dù không thể giành được quyền lực, phải giữ khoảng cách với các chính phủ để tránh bị kiểm soát nhưng cũng khiến hoạt động của chính phủ được điều hành bởi các đảng truyền thống phải hoạt động với niềm tin dưới sự giám sát của những cử tri bi quan. Tháng 10/2017, sau hai cuộc bầu cử ở Áo và Cộng hòa Séc thì những người ủng hộ hội nhập EU lại lo ngại rằng tinh thần bài EU sẽ trở lại và có thể một lần nữa gây chia rẽ liên minh châu Âu⁶. Sau khi nước Anh quyết định rời EU, dù các nhà chính trị ở châu Âu đang cố gắng làm nhẹ tác động của Brexit thì không thể phủ nhận rằng EU đã mất đi một phần quan trọng cả về lượng và chất. Trong một liên minh có những chủ thể mang tâm lý rã đám, ai có thể đảm bảo một trường hợp ly khai ở cấp độ quốc gia như người Scotland hay Catalonia đã triển khai trong vài năm qua sẽ bị dập tắt?

Thứ ba, EU nói chung phải xử lý mối quan hệ với Nga và Mỹ. Mặc dù tình hình ở Ukraine đã phần nào được kiểm soát bằng thỏa thuận Minsk II nhưng những diễn biến ở đây vẫn là thực tiễn cho thấy sự đổ vỡ nghiêm trọng nhất trong quan hệ giữa EU với Nga kể từ khi Liên Xô sụp đổ. Những lệnh trừng phạt qua lại giữa Nga và EU không mang lại lợi ích cho ai, nhưng liệu một EU thiếu cứng rắn hơn có tạo điều kiện cho Nga mở rộng vùng ảnh hưởng, điều mà chính EU và Mỹ không mong muốn? Thêm nữa, sau hơn 70 năm sử dụng dịch vụ an ninh của Mỹ, có lẽ đã đến lúc EU phải tính đến khả năng tự lực cánh sinh của mình như tinh thần của chiến lược toàn cầu mang tiêu đề “Tầm nhìn chung, hành động chung: vì một châu Âu hùng mạnh hơn” đã được Hội đồng Đối ngoại EU đã thông qua ngày 17/10/2016. Từ cuối năm 2016, trong cuộc họp của Hội đồng Đối ngoại với thành phần bao gồm bộ trưởng ngoại giao và quốc phòng của các nước thành viên, EU đã thông qua một kế hoạch với nội dung chính là cho phép EU hành động toàn diện hơn, nhanh chóng và quyết đoán hơn trong khủng hoảng, củng cố tiềm lực quốc phòng và an ninh cùng

tăng cường khả năng bảo vệ công dân của EU. Năm 2017, với làn gió mới Emmanuel Macron cùng sự ổn định của Angela Merkel, những đề xuất cải cách sâu rộng, thúc đẩy đoàn kết và hợp tác nội khối đã được nhắc tới.

2. Nỗ lực điều chỉnh chiến lược của một số cường quốc khác

Mỹ co lại về chiến lược là cơ hội cho Nga mở rộng tầm ảnh hưởng. Từ năm 2014, giữa tâm bão của cuộc khủng hoảng Ukraine, Nga đã thoát ra khỏi sự kìm nén trong hậu Chiến tranh Lạnh và chính thức thách thức bá quyền Mỹ. Động thái bứt phá của Nga đã chấm dứt một phần tư thế kỷ mà trong đó quan hệ giữa hai cường quốc căng thẳng nhưng không đến mức xung đột, đồng thời đẩy hai nước vào một thời kỳ mới của cạnh tranh căng thẳng. Từ thời điểm năm 2014 đến nay, Nga liên tục thách thức Mỹ, xung đột với phương Tây trở nên nghiêm trọng hơn, và bất hòa với các nước EU đã trở thành đặc tính nổi bật và cố hữu trong quan hệ quốc tế của Nga. Nga sẽ thấy thất vọng nếu mong chờ rằng Chính phủ Mỹ với Tổng thống Trump đứng đầu sẽ có một cách tiếp cận hiểu biết hơn đối với Nga. Chiến lược của Nga là tạo ra thực tiễn để buộc những đối tác, đối thủ và trên hết là Mỹ, phải tôn trọng những lợi ích về an ninh của Nga theo quan điểm của Nga chứ không phải của Mỹ, đồng thời thừa nhận tầm quan trọng của Nga như là một cường quốc ở cấp độ toàn cầu. Sự can dự của Nga vào những vấn đề như Syria, Ukraine và Iran hay Triều Tiên được tăng tốc vì mục tiêu đó. Theo thỏa thuận Minsk II tháng 2/2015, Nga tìm cách lập nên một trở ngại hiến pháp ở Ukraine theo đó nước này không thể gia nhập NATO, vừa đưa nhân tố thân Nga vào chính phủ. Bằng cách sắp đặt hòa bình ở Syria, Nga tìm cách buộc Mỹ phải thừa nhận vị thế tương đương, giành lại vai trò của một siêu cường và giữ cho Syria là một cơ sở địa chính trị và quân sự quan trọng của Nga ở Trung Đông. Nga không có kế hoạch rút hay xem lại chính sách và quan hệ với phương Tây bằng cách

⁶ Lưu Huỳnh (2017): *Hai cuộc bầu cử, một nỗi lo*, Báo Thế giới và Việt Nam,

<<http://www.baoquocte.vn/hai-cuoc-bau-cu-mot-noi-lo-59129.html>>

nhượng bộ hay hứa hẹn cải thiện hành vi. Theo lời Ngoại trưởng Sergey Lavrov, thời nước Nga hy sinh lợi ích quốc gia để nhượng bộ phương Tây đã qua rồi. Hoạt động của Nga ở Syria bắt đầu từ tháng 9/2015 đã đặt ra thách thức mới cho trật tự mà Mỹ dẫn dắt. Nga đã phá vỡ thế độc tôn của Mỹ trong sử dụng lực lượng quân sự tham chiến ở nước ngoài và cho thấy sự quay lại về địa chính trị ở khu vực mà họ đã bỏ bê kể từ những năm cuối cùng của Liên Xô.

Sự thất vọng của Nga đối với các đối tác phương Tây khiến cho tầm quan trọng của các đối tác phi phương Tây của Nga trở nên quan trọng hơn. Quan hệ với Trung Quốc, một cường quốc đang lên và là nền kinh tế lớn thứ hai thế giới, không phải là nước tham gia trừng phạt Nga, đang ở trạng thái nồng ấm và là đối tác hàng đầu của Nga hiện nay. Bên cạnh đối tác Trung Quốc, Nga tiếp tục cho thấy sự cải thiện trong quan hệ với Thổ Nhĩ Kỳ. Tháng 2/2017, Tổng thống Nga Vladimir Putin đã ký phê chuẩn thỏa thuận xây đường ống dẫn khí đốt Dòng chảy Thổ Nhĩ Kỳ (Turk Stream) giúp Nga tăng cường tiếp cận thị trường năng lượng châu Âu và gia tăng vị thế trong khu vực. Tháng 5/2017, Tổng thống Putin đã có cuộc hội đàm với Tổng thống Thổ Nhĩ Kỳ Tayyip Erdogan tại Sochi (Nga). Nga và Thổ Nhĩ Kỳ cũng đạt được một số đồng thuận nhất định trong vấn đề Syria. Bên cạnh đó, hai bên đã bàn đến chuyện Thổ Nhĩ Kỳ mua của Nga hệ thống phòng thủ tên lửa hiện đại S-400.⁷ Quay trở lại hợp tác và phát triển thêm mối quan hệ song phương với Nga cũng là cách làm gia tăng vị thế của Thổ Nhĩ Kỳ trên bàn đàm phán với châu Âu. Rõ ràng, ngoài EU, Thổ Nhĩ Kỳ có rất nhiều lựa chọn khác, cũng có lợi mà không cần có quá nhiều điều kiện. Tuy nhiên, những mối quan hệ Nga – Trung Quốc, Nga – Thổ Nhĩ Kỳ cũng có giới hạn của nó. Nước Nga thận trọng để không bị đối tác này dẫn dắt về kinh tế, Trung Quốc còn tính đến Mỹ trong quan hệ với Nga, và lợi ích cùng chiến lược của hai nước không phải

lúc nào cũng tương đồng. Thúc đẩy quan hệ với Trung Quốc và giữ tình hữu nghị là ưu tiên hàng đầu, còn nâng tầm quan hệ lên một liên minh để trở thành bên yếu hơn thì không phải là điều Nga mong muốn. Nga cũng nhận thức được rằng thực tế Thổ Nhĩ Kỳ là thành viên của NATO, có nhiều quyền lợi trong NATO mà quan hệ với Nga không thể mang lại được. Dù quan hệ Nga – Thổ Nhĩ Kỳ có diễn biến như thế nào thì cũng khó có thể trở thành đối tác chiến lược. Nhìn chung, động thái xích lại gần nhau giữa Nga, Trung Quốc hay Thổ Nhĩ Kỳ thiếu đi một cái gì đó gọi là niềm tin chiến lược.

Về phần Trung Quốc, dưới thời Chủ tịch Tập Cận Bình, Trung Quốc đã và đang đẩy nhanh những sáng kiến kết nối hạ tầng cơ sở giữa Trung Quốc với các nước nằm trên lục địa Á - Âu. Tháng 5/2017, ông Tập Cận Bình đã ngồi ghế chủ tọa một diễn đàn lớn về sáng kiến Vành đai và Con đường của mình, sáng kiến bao gồm 65 quốc gia tham gia với tổng dân số lên tới 4,5 tỷ người. Kế hoạch của ông Tập Cận Bình là gắn kết khu vực lục địa Á – Âu thông qua một khoản đầu tư lên tới một nghìn tỷ USD cho kết cấu hạ tầng là rất ấn tượng. Sự kiện kéo dài hai ngày này đã tập hợp 29 nguyên thủ quốc gia, bao gồm cả Tổng thống Putin cùng hơn 1.200 đại biểu từ hơn 100 nước. Ông Tập gọi sáng kiến “Vành đai và Con đường” là “dự án của thế kỷ”.

Trung Quốc đang đặt cược vào một mệnh đề địa chính trị cổ điển. Một thế kỷ trước, nhà địa chính trị nổi tiếng của nước Anh Halford Mackinder cho rằng ai kiểm soát được lục địa Á – Âu thì người đó sẽ kiểm soát được thế giới. Được đề cập lần đầu tiên năm 2013, chiến lược của ông Tập Cận Bình là gắn kết các nước nằm trên lục địa Á – Âu thông qua kế hoạch đầu tư phát triển cơ sở hạ tầng trải dài từ Trung Quốc sang tận châu Âu, với sự mở rộng tới Đông Nam Á, Đông Phi, là một đại chiến lược và cũng được coi như một dạng Kế hoạch Marshall của Trung Quốc. Một số nhà quan sát cũng coi diễn đàn lần

⁷ Sputnik News (2017): *NATO nên vui mừng với thỏa thuận S-400 của Thổ Nhĩ Kỳ và Nga*,

<<https://vn.sputniknews.com/opinion/201705113314460-nato-tho-nhi-ky-nga-s-400/>>

này như một nỗ lực của ông Tập Cận Bình nhằm lấp đầy khoảng trống mà Tổng thống Mỹ Trump tạo ra sau khi tuyên bố Mỹ rút khỏi Hiệp định TPP. Chiến lược đầy tham vọng của Trung Quốc sẽ mang tới những đường cao tốc, đường sắt, đường ống dẫn dầu, cảng biển và các nhà máy điện vốn rất cần thiết đối với các nước nghèo. Chiến lược này cũng thúc đẩy và khuyến khích các doanh nghiệp Trung Quốc tăng cường đầu tư vào các cảng biển và đường sắt ở châu Âu. “Vành đai” có thể sẽ bao gồm một mạng lưới khổng lồ đường sắt, đường cao tốc kết nối đi qua khu vực Trung Á, còn “con đường” là một loạt những tuyến đường biển, cảng biển từ Á sang Âu. Và nếu Trung Quốc chọn sử dụng nguồn dự trữ tài chính của họ để xây dựng cơ sở hạ tầng giúp các nước nghèo, thúc đẩy thương mại quốc tế thì Trung Quốc có thể được coi là đang cung cấp một dịch vụ công cho các nước. AIIB sẽ là thể chế cung cấp tài chính cho chiến lược “Vành đai và Con đường”. Dự án đầu tư cho chiến lược “Vành đai và Con đường” sẽ vào khoảng 1,4 nghìn tỷ USD, tức là lớn hơn 12 lần so với Kế hoạch Marshall (có giá trị 120 tỷ USD tính theo thời giá hiện nay)⁸. Ngoài những lợi ích về kinh tế, AIIB và Vành đai và Con đường sẽ thúc đẩy mạnh mẽ dòng lưu thông của hàng hóa, dịch vụ và con người quy các biên giới quốc gia. Trong hơn hai thập kỷ qua, Trung Quốc đã xây dựng rất nhiều cơ sở hạ tầng ở các nước đang phát triển, nhưng họ vẫn thiếu một cái gì đó giống như quyền lực mềm. Trung Quốc hy vọng rằng những sáng kiến mới của họ mang tính phi quân sự, không cưỡng ép sẽ giúp làm đẹp cho hình ảnh của Trung Quốc trên trường quốc tế, với tư cách là một cường quốc toàn cầu đầy trách nhiệm. AIIB và cùng với “Vành đai và Con đường” sẽ trở thành một phần không thể tách rời trong chiến lược đối ngoại mới của Trung Quốc, phản ánh lợi ích và tầm ảnh hưởng ngày càng lớn. AIIB cùng “Vành đai và Con đường”, hai chiến lược tuy hai mà một này,

cũng sẽ là bước tiền quan trọng để hiện thực hóa “giấc mộng Trung Quốc” mà Chủ tịch Tập Cận Bình nhắc tới. Trung Quốc cũng chứng tỏ cho thế giới thấy họ ủng hộ mạnh mẽ tự do thương mại khi Mỹ đã rút khỏi TPP, một thỏa thuận thương mại đa phương mà cựu Tổng thống Obama đặt rất nhiều kỳ vọng để kiềm tỏa tầm ảnh hưởng của Trung Quốc. Thêm nữa, Trung Quốc coi việc Mỹ rút khỏi TPP như là một cơ hội để đẩy mạnh RCEP.

Không còn là nước mới nổi nữa, Trung Quốc cố gắng đưa BRICS trở thành một công cụ trong chiến lược toàn cầu của mình, và muốn chứng tỏ với thế giới rằng họ là một đối thủ xứng tầm với Mỹ và là người dẫn dắt trật tự thế giới trong tương lai. Quan hệ kinh tế giữa các thành viên BRICS không cân đối. Brazil, Nga, Ấn Độ và Nam Phi có quan hệ kinh tế chặt chẽ với Trung Quốc hơn là với nhau. Brazil và Nam Phi chia sẻ những tham vọng chung. Cả hai nước đều đang vật lộn với suy thoái kinh tế và coi cuộc họp thượng đỉnh năm 2017 như một cơ hội để thu hút đầu tư từ Trung Quốc cũng như từ Ngân hàng Phát triển mới của BRICS (NDB), thể chế được lập ra để làm đối trọng với Ngân hàng Thế giới (WB). Về phần mình, Nga đã trở thành một đối tác đầy nhiệt tình của Trung Quốc trên nhiều lĩnh vực khi quan hệ với các nước phương Tây đã sứt mẻ nghiêm trọng và tiềm năng tăng trưởng của Nga trong tương lai phụ thuộc nhiều vào châu Á. Nếu BRICS là một khối chỉ có 4 thành viên là Trung Quốc, Brazil, Nga và Nam Phi thì sẽ rất ít bất đồng. Tuy nhiên, Ấn Độ, một trong những nền kinh tế tăng trưởng nhanh nhất trong những năm gần đây, đang khiến nhóm BRICS trở nên không thống nhất⁹, ít nhất là trong quan điểm của Trung Quốc. Các nước BRICS ban đầu đến với nhau vì mục tiêu tăng trưởng và thay đổi những thể chế do phương Tây hậu thuẫn, nhưng hiện nay có nhiều vấn đề giữa các nước thành viên.

Nhật Bản cũng là một chủ thể quan trọng và những điều chỉnh của họ cũng rất đáng chú ý.

⁸ Zhu, Zhiquan (2015): “China’s AIIB and OBOR: Ambitions and Challenges”, *The Diplomat*, <<https://thediplomat.com/2015/10/chinas-aiib-and-obor-ambitions-and-challenges/>>

⁹ Stratfor (2017): *A defining rivalry in South Asia*, <<https://worldview.stratfor.com/article/defining-rivalry-south-asia>>

Trước tình hình quốc tế với nhiều thách thức, Nhật Bản buộc phải có sự điều chỉnh về chiến lược phù hợp. Những tác động từ bên ngoài đã kết hợp với quyết tâm đưa đất nước trở lại vị thế của một cường quốc cùng trạng thái một quốc gia bình thường. Từ bên trong, thắng lợi của đảng Dân chủ tự do trong cuộc bầu cử trước thời hạn tháng 9/2017 là cơ sở để thủ tướng Shinzo Abe tiếp tục triển khai chính sách Abenomics và diễn giải lại Hiến pháp hòa bình, theo đuổi chính sách trở thành một nước bình thường (không còn bị hạn chế như sau Chiến tranh Thế giới thứ II). Đối với các đối tác bên ngoài, Nhật Bản vẫn rất coi trọng quan hệ với Mỹ. Tháng 2/2017, Thủ tướng Abe trở thành nhà lãnh đạo thứ hai được Tổng thống Trump đón tiếp với tư cách là ông chủ Nhà Trắng. Trong chuyến thăm Nhật Bản vào tháng 11/2017, Tổng thống Trump và Thủ tướng Abe đã đạt được đồng thuận quan trọng về quan điểm đối với vấn đề hạt nhân ở Triều Tiên và cải thiện quan hệ thương mại. Trái ngược với một số phát biểu đe dọa làm sút mẻ quan hệ đồng minh truyền thống của ông Trump, có nhiều dấu hiệu để người ta tin rằng, liên minh này có tiềm năng phát triển mạnh mẽ một cách bất ngờ hơn cả dưới thời Tổng thống Obama. Bên cạnh đó, Nhật Bản cũng rất chú trọng phát triển quan hệ với Ấn Độ. Xét trên nhiều phương diện, quan hệ Nhật - Ấn đang ở thời kỳ đỉnh cao với những bước phát triển mới chưa từng có trên cơ sở chia sẻ nhiều lợi ích song trùng.

3. Tác động chính sách của các cường quốc đến các vấn đề an ninh quốc tế

Hệ quả của việc Mỹ rời bỏ Afghanistan không có gì bất ngờ khi đất nước này vẫn đầy tiếng súng. Sự thù địch ngay trong đội ngũ lãnh đạo, bất đồng trong chính sách của chính phủ và chủ nghĩa bè phái đã khiến cho tình hình bất ổn không thể được cải thiện. Cuộc chiến ở Syria dần đi đến hồi kết, nhưng chưa chắc đã là một cái kết chính thức, dù cho quân đội Chính phủ Syria dần kiểm soát được tình hình đất nước. Cuộc chiến phức tạp ở Syria với thắng lợi phần nào cho quân chính phủ cũng ghi nhận phần nào hình ảnh và đóng góp của Nga khi vai trò của Mỹ không còn nổi bật. Trong khi đó, tình hình ở Ukraine vẫn ở

thế giằng co, và nguy cơ tái bùng phát xung đột quân sự ở quy mô lớn là không loại trừ nếu những thỏa thuận có thể bị vi phạm bởi một trong hai phía. Xã hội Ukraine ở nơi gần vùng chiến sự đã bị quân sự hóa, còn quân đội thì bị chính trị hóa, đồng thời phe ly khai vẫn chiếm giữ một vùng lãnh thổ rộng lớn ở miền Đông. Dù vậy, vấn đề Ukraine không phải là cần được ưu tiên giải quyết đối với Mỹ và EU lúc này.

Đối với những tranh chấp và xung đột về lãnh thổ, lãnh hải, đây không phải là vấn đề ưu tiên trong chính sách đối ngoại của Mỹ. Hiện nay, Trung Quốc, Ấn Độ và Pakistan lại dính dáng tới những tranh chấp, xung đột lãnh thổ. Tranh chấp những vùng đất như Kashmir hay Doklam là trung tâm trong những xung đột liên quốc gia ở Nam Á. Trong vấn đề biển Đông, sức ép của Mỹ lên biển Đông đã giảm và đó là cơ hội để Trung Quốc tiếp tục leo thang trong tranh chấp. Tiếp nối những bước đi của các năm trước (chiếm cứ bãi cạn Scarborough, xây dựng đảo nhân tạo, tuyên bố thành lập thành phố Tam Sa trực thuộc tỉnh Hải Nam...), Trung Quốc đã đưa ra khẳng định chủ quyền của Trung Quốc đối với "Tứ Sa" bao gồm bốn nhóm đảo: Đông Sa (Pratas), Tây Sa (Hoàng Sa của Việt Nam), Nam Sa (Trường Sa của Việt Nam) và Trung Sa (Macclesfield), đồng thời đòi hỏi chủ quyền đối với vùng biển rộng lớn.

Cũng liên quan đến tranh chấp trên biển Đông, năm 2017 một lần nữa chứng kiến việc Hội nghị cấp cao ASEAN lần thứ 30 tổ chức tại Manila, Philippines tháng 4/2017 đã kết thúc mà không ra được tuyên bố chung ngay lập tức như thông lệ. Sau đó, Hội nghị Ngoại trưởng lần thứ 50 của ASEAN tổ chức tháng 8/2017 cũng mất rất nhiều thời gian để chỉnh sửa dự thảo nhằm đưa ra một tuyên bố chung. Trong cả hai lần vấp và để ra tuyên bố chung này, vấn đề biển Đông và vai trò của Trung Quốc trong tranh chấp là nguyên nhân chính khiến các bên tham gia hội nghị không đồng thuận. Rõ ràng, ảnh hưởng của Trung Quốc đã gây ra những mâu thuẫn về lợi ích ngay chính giữa các thành viên ASEAN. Điều này một lần nữa đã chứng tỏ sự lỏng lẻo của tổ chức ASEAN. Năm 2012, Campuchia đã lợi dụng vai trò chủ tịch để áp đặt quan điểm của

Trung Quốc về biển Đông lên các thành viên trong hiệp hội¹⁰. Năm 2017, đại diện của Đại sứ quán Trung Quốc ở Manila đã tìm cách gây tác động đến nội dung của tuyên bố chung¹¹. Từ vụ việc xung đột ở bãi cạn Scarborough giữa Trung Quốc và Philippines năm 2012 cho đến việc cải tạo, xây dựng đảo nhân tạo, phán quyết của PCA cho thấy cái gọi là “ASEAN centrality”, tức là ASEAN là trọng tâm của mọi vấn đề, đã bị thách thức rất nhiều. Trong thời điểm nóng bỏng thế này, trước những hành động gây hấn leo thang của Trung Quốc, ASEAN bị chia rẽ, buộc phải giữ thái độ lặng im, không có hành động cụ thể nhằm giải quyết hoặc ít nhất là xoa dịu vấn đề, chứng tỏ ASEAN rất yếu, sự đoàn kết trong các nước thuộc khối ASEAN cũng rất yếu¹².

Trong khi đó, vấn đề phổ biến vũ khí hạt nhân luôn là một chủ đề nóng bỏng, ngày càng căng thẳng và nhận được sự quan tâm của cả thế giới. Trước câu hỏi đặt ra là tại sao Triều Tiên lại một mực theo đuổi chương trình hạt nhân, có thể trả lời ngắn gọn là Triều Tiên coi vũ khí hạt nhân là sức mạnh quốc gia, bảo vệ an ninh, chủ quyền trước sự đe dọa các nước khác, đặc biệt là Mỹ, cùng với các đồng minh Hàn Quốc và Nhật Bản. Ngoài ra, Triều Tiên còn sử dụng chương trình hạt nhân như chiến lược trong chính sách ngoại giao, phá vỡ thế gọng kìm, cô lập, bao vây, cấm vận mà thế giới áp dụng với họ. Tuy nhiên, mọi chuyện lại đi theo một chiều hướng xấu mà không ai muốn, vấn đề hạt nhân trên bán đảo Triều Tiên ngày càng leo thang, căng thẳng và cho đến nay vẫn chưa có một hướng đi nào để xoa dịu sự căng thẳng đó. Năm 2017, Triều Tiên

đang thách thức sự “kiên nhẫn chiến lược” mà Mỹ dành cho nước này từ thời Tổng thống Obama. Rõ ràng, Triều Tiên chưa từ bỏ tham vọng sở hữu và nâng cao năng lực hạt nhân và tên lửa bất chấp những lo ngại của thế giới, và thật ngạc nhiên, Tổng thống Trump đang tìm cách gây sức ép tối đa bằng cả biện pháp ngoại giao đàm phán lẫn ngoại giao pháo hạm.

Khi Mỹ đòi xét lại Hiệp định hạt nhân giữa nhóm P5+1 với Iran, Tổng thống Iran Rouhani phê phán quyết định của phía Mỹ, khẳng định rằng đó là một thỏa thuận quốc tế, đa phương chứ không phải là thỏa thuận song phương giữa Iran và Mỹ để Mỹ muốn rút là rút¹³. Đồng thời, phía Iran khẳng định sẽ không đàm phán lại thỏa thuận hạt nhân ký vào năm 2015 với Mỹ và các cường quốc¹⁴ và cảnh báo sẽ “rút nếu thỏa thuận đó không phục vụ cho lợi ích của đất nước”¹⁵.

Trong vấn đề hạt nhân này, có hai câu hỏi đối với chính sách của chính quyền Donald Trump: Liệu chính quyền Trump có thể sử dụng biện pháp quân sự? Và, nếu có thể sử dụng biện pháp quân sự, biện pháp đó có mang tới kết quả mà ông mong muốn không? Trường hợp Iran và Triều Tiên là khác nhau. Trên thực tế, Triều Tiên có bom hạt nhân và tên lửa có thể vươn tới lãnh thổ nước Mỹ. Nếu một cuộc chiến tranh phòng ngừa được Mỹ khởi động, Triều Tiên sẽ phản ứng rất mạnh mẽ. Ngược lại, Iran không có vũ khí hạt nhân. Iran luôn công khai rằng họ không muốn sở hữu vũ khí hạt nhân. Một giải pháp phi ngoại giao không phải là chiến thắng cho Trump

¹⁰ Nguyễn Thiệu Quang (2012): “ASEAN và chuyện ‘quốc tế hóa’ biển Đông”, *Tuần Việt Nam*, <<http://www.tuanvietnam.vietnamnet.vn/2012-11-23-asean-va-chuyen-quoc-te-hoa-bien-dong>>

¹¹ Mogato, Manuel, Enrico Dela Cruz (2017): “SE Asian summits ends in uncertainty over South China Sea stance”, *Reuters*, <<https://www.af.reuters.com/article/worldNews/idAFKBN17V033>>

¹² Nguyen, Manh Hung (2012): “ASEAN’s Scarborough Failure?”, *The Diplomat*, <<http://www.thediplomat.com/asean-beat/2012/06/16/aseans-scarborough-failure/>>

¹³ Cunningham, Erin (2017): “Iran’s president fires back at Trump on nuclear deal”, *The Washington Post*,

<https://www.washingtonpost.com/world/middle_east/iran-blasts-trumps-moves-against-nuclear-deal-revolutionary-guard/2017/10/13/f5d6c5dc-aeba-11e7-9b93-b97043e57a22_story.html?utm_term=.7971c6905eed>

¹⁴ Reuters Staff (2017): “Iran says it will not renegotiate nuclear deal”, *Reuters*, <<https://www.reuters.com/article/us-iran-nuclear/iran-says-it-will-not-renegotiate-nuclear-deal-idUSKBN14Z00T>>

¹⁵ Hafezi, Parisa (2017): “Rouhani says Iran will stay in nuclear deal only if it serves interests”, *Reuters*, <<http://www.reuters.com/article/us-iran-usa-rouhani-reaction/rouhani-says-iran-will-stay-in-nuclear-deal-only-if-it-serves-interests-tv-idUSKBN1CI2SD?il=0>>

hay nước Mỹ, mà đó là thảm họa đối với thế giới, đối với loài người.

Dù chủ nghĩa khủng bố và cực đoan là một vấn đề ưu tiên trong chính sách đối ngoại của Mỹ nhưng trên thực tế, các nhóm tôn giáo cực đoan mang tinh thần chủ nghĩa khủng bố với tư cách là một dạng thức chủ thể phi quốc gia đóng vai trò ngày càng quan trọng. Chủ nghĩa khủng bố tiếp tục biến hình và mở rộng địa bàn hoạt động. Dù vấn đề Nhà nước Hồi giáo (IS) không còn nổi bật, nhóm phiến quân này đã mất quyền kiểm soát ở những khu vực mà chúng từng chiếm giữ, nhiều tuyến đường IS dùng để vận chuyển vũ khí và tiếp viện cũng đã bị cắt đứt nhưng IS hiện vẫn là một mối đe dọa tiềm tàng trên nhiều phương diện, đặc biệt là khả năng “truyền cảm hứng” cho các tay súng có xu hướng tự cực đoan hóa.

Điều này đã được chứng minh ở nhiều nước. IS đã thay đổi đường hướng tuyên truyền và tập trung vào những kẻ có khả năng trở thành những “con sói đơn độc” và “gián tiếp” tổ chức các cuộc tấn công ở phương Tây và trên khắp thế giới¹⁶. Mối đe dọa từ các nhóm khủng bố Hồi giáo tiếp tục hiện diện ở các nước như Mali, Mauritania hay Nigeria. Ở Mali, sự kết hợp của những mối đe dọa an ninh xuất phát từ các chiến binh thánh chiến cùng bất ổn chính trị do chậm triển khai thỏa thuận hòa bình năm 2015 giữa chính phủ với nhóm liên minh Tuareg khiến cho tình hình đất nước này rất tệ. Ở Philippines năm qua, tình hình càng tồi tệ hơn khi lực lượng Hồi giáo cực đoan đã chiếm đóng thành phố Marawi, buộc quân đội chính phủ phải vào cuộc. Các phong trào Hồi giáo đang thu hút được người tham gia ở Indonesia và đe dọa không khí hòa bình ở nước này.

Chủ nghĩa khủng bố đã reo rắc nỗi kinh hoàng cho các xã hội ở châu Âu khi trong hơn một năm qua, châu Âu đã phải chịu những vụ tấn công đẫm máu. Từ Pháp, Bỉ, Đức, Thụy Điển cho đến Anh hay Tây Ban Nha, tất cả đều đã hứng chịu những vụ tấn công của “những con sói đơn độc”. Có thể nói, hình ảnh những chiếc ô tô “tự vì đạo” lao vào đám đông đang trở thành nỗi ám ảnh mới

đối với người dân châu Âu. Việc những nghi phạm khủng bố có thể lọt qua mạng lưới an ninh, lẫn trốn hàng tháng trời chứng tỏ những kẻ cực đoan có mạng lưới khá vững chắc. Những mạng lưới đó là căn cứ địa, nơi chuẩn bị vũ khí, tài chính và tinh thần, là hang ổ khủng bố ngay trong lòng châu Âu. Việc tìm ra cách thức đối phó với những vụ tấn công khủng bố bằng ô tô cũng là bài toán đau đầu dành cho các nhà hoạch định chính sách. Ra lệnh cấm buôn bán vũ khí, vật dụng chế tạo vũ khí dễ hơn nhiều so với việc kiểm soát các phương tiện vận tải trong các thành phố lớn. Nghiêm trọng hơn, đặc điểm chung của thủ phạm tiến hành những vụ tấn công ở châu Âu trong thời gian qua đều là những người trẻ tuổi; đó là một cảnh báo tình trạng thanh niên châu Âu, nhất là người theo Hồi giáo, có xu hướng bị cực đoan hóa quá ngày càng sớm.

Cùng với sự suy yếu của dòng chủ nghĩa Hồi giáo cực đoan Sunni ở Trung Đông, quan hệ quốc tế ở khu vực này lại trải qua một năm sóng gió với đỉnh điểm là xung đột ngoại giao giữa Saudi Arabia và Qatar. Khi ở Trung Đông xuất hiện một lực lượng nguy hiểm như IS thì những mối quan hệ chiến lược chắc chắn sẽ phải có những điều chỉnh. IS là kẻ thù của Mỹ và phương Tây, và chắc chắn cũng không ưa gì Iran với đa số người Shiite. Iran lại là một nước lớn trong khu vực và đồng minh của Mỹ, như Saudi Arabia đều là người Sunni. Khi những mối đe dọa chung như IS không còn là vấn đề lớn, bản thân mâu thuẫn giữa các nước Arab một lần nữa được bùng phát. Cuộc khủng hoảng ngoại giao ở thế giới Arab không đơn thuần là hành vi bộc phát, mà là những mâu thuẫn đã tích lũy từ lâu, mà vụ việc giữa Saudi Arabia và Qatar là điển hình cho mâu thuẫn Shiite – Sunni trong thế giới Hồi giáo. Sự can dự của Mỹ hay bất kỳ cường quốc nào vào Trung Đông cũng chỉ có giới hạn. Có thể, Mỹ sẽ “ngắt được phần ngọn”, tức là tiêu diệt được những đám phiến quân tàn bạo như IS nhưng không thể giải quyết hết mầm mống bạo loạn từ bên trong các nước Trung Đông,

¹⁶ Bazzi, Mohamad (2016): “Commentary: Islamic State is becoming more dangerous as it weakens”, *Reuters*, truy

cập ngày 5/9/2016, < <http://www.reuters.com/article/us-islamic-state-commentary-idUSKCN11Z1WR> >

không thể loại bỏ gốc rễ của chủ nghĩa cực đoan và mâu thuẫn tôn giáo đã ăn sâu vào tâm trí. Cuộc khủng hoảng ngoại giao trong năm 2017 cũng như những cuộc khủng hoảng khác chỉ có thể được giải quyết triệt để bởi chính người Arab.

Kết luận

Đã có những thay đổi và nỗ lực thay đổi. Thế giới nói chung đang trong một bước chuyển bởi

thực tiễn đã vượt xa những gì các nhà chiến lược tính toán. Sự chuyển mình của các cường quốc nói chung vẫn là động cơ chính dẫn tới những biến động trong tình hình chính trị và an ninh quốc tế. Những xung đột và bất ổn ở nhiều khu vực khiến thế giới thực sự bất an. Dù muốn hay không thì những thay đổi đó vẫn diễn ra và quan trọng là các nước phải hiểu và thích nghi được với các xu hướng và vấn đề đó♦

Tài liệu tham khảo:

1. Bazzi, Mohamad (2016): *Commentary: Islamic State is becoming more dangerous as it weakens*, Reuters, truy cập ngày 5/9/2016, < <http://www.reuters.com/article/us-islamic-state-commentary-idUSKCN11Z1WR>>
2. Condon, George (2017): *Trump's withdrawal strategy*, National Journal, <<https://www.tribunecontentagency.com/article/trumps-withdrawal-strategy/>>
3. Cunningham, Erin (2017): *Iran's president fires back at Trump on nuclear deal*, The Washington Post, <https://www.washingtonpost.com/world/middle_east/iran-blasts-trumps-moves-against-nuclear-deal-revolutionary-guard/2017/10/13/f5d6c5de-aebe-11e7-9b93-b97043c57a22_story.html?utm_term=.7971c6905ced>
4. Hafezi, Parisa (2017): *Rouhani says Iran will stay in nuclear deal only if it serves interests*, Reuters, <<http://www.reuters.com/article/us-iran-usa-rouhani-reaction/rouhani-says-iran-will-stay-in-nuclear-deal-only-if-it-serves-interests-tv-idUSKBN1CI2SD?il=0>>
5. <https://www.twitter.com/richardhaass/status/918471381511229440>
6. Lư Huỳnh (2017): *Hai cuộc bầu cử, một nỗi lo*, Báo Thế giới và Việt Nam, <<http://www.baoquocte.vn/hai-cuoc-bau-cu-mot-noi-lo-59129.html>>
7. Medcalf, Rory (2013): *Shinzo Abe's strategic diamond*, The Diplomat, <<http://www.thediplomat.com/flashpoints-blog/2013/01/15/shinzo-abes-strategic-diamond>>
8. Mogato, Manuel., Enrico Dela Cruz (2017): *SE Asian summits ends in uncertainty over South China Sea stance*, Reuters, <<https://www.af.reuters.com/article/worldNews/idAFKBN17V033>>
9. Nguyen, Manh Hung (2012): *ASEAN's Scarborough Failure?*, The Diplomat, <<http://www.thediplomat.com/asean-beat/2012/06/16/aseans-scarborough-failure/>>
10. Nguyễn Thiều Quang (2012): *ASEAN và chuyện 'quốc tế hóa' biển Đông*, Tuần Việt Nam, <<http://www.tuanvietnam.vietnamnet.vn/2012-11-23-asean-va-chuyen-quoc-te-hoa-bien-dong>>
11. Reuters Staff (2017): *Iran says it will not renegotiate nuclear deal*, Reuters, <<https://www.reuters.com/article/us-iran-nuclear/iran-says-it-will-not-renegotiate-nuclear-deal-idUSKBN14Z0OI>>
12. Sputnik News (2017): *NATO nên vui mừng với thỏa thuận S-400 của Thổ Nhĩ Kỳ và Nga*, <<https://www.vn.sputniknews.com/opinion/201705113314460-nato-tho-nhi-ky-nga-s-400/>>
13. Stratfor (2017): *A defining rivalry in South Asia*, <<https://www.worldview.stratfor.com/article/defining-rivalry-south-asia>>
14. The White House (2017): *American First Foreign Policy*, <<https://www.whitehouse.gov/america-first-foreign-policy>>
15. The White House (2017): *National Security Strategy of the United States of America*, <<https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>>
16. Zhu, Zhiquan (2015): *China's AIIB and OBOR: Ambitions and Challenges*, The Diplomat, <<https://www.thediplomat.com/2015/10/chinas-aiib-and-obor-ambitions-and-challenges/>>